Kliininen asiantuntija YAMK-tutkinto uusia uramahdollisuuksia edistävänä koulutuksena

10.2.2022

Kliininen asiantuntija YAMK-tutkinto antaa sairaanhoitajille mahdollisuuksia edetä urapolulla syventäen kliinistä substanssiosaamista, ammattitaitoa sekä lisäten kehittämis- ja tutkimusvalmiuksia. Tutkinto antaa uusia näkökulmia hoitotyöhön ja sen kehittämiseen. Se rikkoo rutiineja ja auttaa uudistamaan ja kehittämään omaa ammatillista osaamista. Oman asiantuntijuuden kehittäminen on tärkeää myös hoitotyön tulevaisuuden haasteisiin vastaamiseksi. Sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla tarvitaan kliinisen hoitotyön asiantuntijaosaamista tällä hetkellä aikaisempaa enemmän. Haasteita tuo erityisesti väestön ikääntyminen, mikä merkitsee sekä pitkäaikaissairauksista että monista samanaikaisista sairauksista kärsivien potilaiden määrän lisääntymistä. Haasteita lisää myös se, että hoitotyössä vallitsee tällä hetkellä ja tulevaisuudessa suuri henkilöstöpula ja on tarpeen tunnistaa tekijöitä, joilla voitaisiin edistää alan houkuttelevuutta.

Mitä on kliininen asiantuntijuus?

Kliinistä asiantuntijuutta voidaan määritellä vahvan kliinisen osaamisen kautta, joka saavutetaan korkeatasoisen ja kattavan koulutuksen, muodollisen pätevyyden sekä pitkän työkokemuksen kautta. Mäkipää ja Korhonen (2011, s. 13) kuvaavat, että asiantuntijalta edellytetään taitoa löytää ja käyttää tietoa sekä ratkaista ongelmia sen perusteella. Kliininen asiantuntija toimiikin työssään syvällisen ymmärryksensä ja kokemuksensa perusteella erilaiset tilannetekijät huomioiden. Sen lisäksi hänelle on tyypillistä kyky jakaa osaamistaan myös kollegoille ja kehittää työtään sekä rakenteellisesti että sisällöllisesti.

Kliininen asiantuntijuus rakentuu neljästä tiedollista osaamista kuvaavasta elementistä, jotka ovat teoreettinen tieto, kokemuksellinen tieto, toiminnan säätelyä koskeva tieto sekä sosiokulttuurinen tieto. Asiantuntijaosaamista voidaan kuvata myös substanssiosaamisen, työyhteisöosaamisen, kehittämisosaamisen ja kehittymisosaamisen kautta (Helakorpi 2009). Substanssiosaaminen sisältää yksilöllistä, ammatillista ydinosaamista sekä suunnittelu-, toteutus- ja kehittämisvalmiuksia. Substanssiosaamisen lisäksi työyhteisöosaaminen on tärkeää, sillä toiminta potilaan parhaaksi edellyttää sekä vuorovaikutus-, tiimityö- että verkostoitumisosaamista. Lisäksi se edellyttää usein yrittäjäosaamista, johtamistaitoja sekä luontevaa asiakaspalveluosaamista.

Kliininen asiantuntijuus edellyttää myös kehittämisosaamista, jota voidaan luonnehtia oman organisaation toimintatapojen ja -kulttuurin tuntemukseen perustuvana, strategisena osaamisena (Helakorpi 2006, s. 3.) Kliiniseksi asiantuntijaksi kehittyminen sisältää tiedonjanon ja motivaation lisäksi kehittävän työotteen edellyttämiä innovaatio- ja kehittämisvalmiuksia sekä oppimaan oppimisen metakognitiivisia taitoja. Asiantuntijuus merkitsee myös rohkeutta soveltaa erilaisia osallistavia kehittämismenetelmiä, esimerkiksi tulevaisuusverstasta, akvaariotyöskentelyä tai simulaatioita, omassa työyhteisössä. Se sisältää ketterän

kokeilukulttuurin edistämistä ja motivaatiota rikkoa rutiineja. Kliiniseksi asiantuntijaksi kasvu edellyttää luovuutta, ongelmanratkaisutaitoja ja tietoisuutta oman alan kehittymistarpeista sekä oman osaamisen kehittämistarpeista sekä rohkeutta tarttua haasteisiin.

Kliinisen asiantuntijan osaamisprofiili

Kliiniseksi asiantuntijaksi kehittyminen edellyttää sekä teoreettista tietoa että käytännön hoitotyön kokemuksesta kertynyttä tietotaitoa. Se edellyttää myös kykyä ohjata ja arvioida kriittisesti omaa toimintaansa (Mäkipää & Korhonen 2011, s. 17). Kliinisen asiantuntijan osaamisprofiilin kehittymistä voidaan tarkastella Ruohotien (2002, 117-118) kehittämän asiantuntijan taitoprofiilin kautta. Tällöin osaamistarpeita voidaan lähestyä kliinisen hoitotyön käytännön muutosten asettamien vaatimusten kautta. Asiantuntijan taitoprofiilissa kvalifikaatiot jaetaan ammattispesifisiin taitoihin ja tietoihin, yleisiin työelämävalmiuksiin sekä ammatillista kehittymistä edistäviin itsesäätelyvalmiuksiin (Ruohotie 2002, 117-118). Ruohotien erilaisia taitoja kuvaavia kvalifikaatioita voidaan hyödyntää ennakoitaessa tulevaisuuden hoitotyön edellyttämiä asiantuntijataitoja, ammatillista osaamista ja kliinisen asiantuntijan osaamisprofiilia.

Kliininen osaaminen on näyttöön perustuvan tiedon ja käytännön kokemuksen vahvaa yhdistämistä hoitotyössä. Kliinisen asiantuntijan tulevaisuuden osaamisprofiilia uudistetaan kehittämällä kliinisen hoitotyön eri osaamisalueita tämän hetken yhteiskunnallisten muutosten ja muutostarpeita ilmentävien signaalien tunnistamisen kautta. Miten sairaudet muuttuvat? Millaisiin asioihin on tärkeää varautua? Miten esimerkiksi COVID -19 -pandemian seuraamukset näkyvät? On tärkeää ennakoida, millaista kliinistä osaamista tarvitaan esimerkiksi vuonna 2040. Tulevaisuuden asiantuntijoita koulutetaan tällä hetkellä!

Mari Salminen-Tuomaala
TtT, Vastuuyliopettaja, Kliininen hoitotyö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

mari.salminen-tuomaala@app-staging.seamk.hion.dev

Lähteet:

Helakorpi, S. (2006*). Koulutuksen kehittävä arviointi. Työkaluja osaamisen johtamiseen.* Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillisen opettajakorkeakoulunjulkaisuja 4/2006. http://openetti.aokk.hamk.fi/seppoh/osaamismittarit/asiant-mittari.pdf

Helakorpi, S. (2009). *Osaaminen ja sen tunnistaminen työelämän ja koulutuksen yhteisenä haasteena.* Osaaja.net. Ammattikorkeakoulujen verkkojulkaisu. No 4. http://ojs.app-staging.seamk.hion.dev/index.php/osaaja/article/view/1164/1053

Mäkipää, S. & Korhonen, T. (2011). *Mistä asiantuntijuus muodostuu?Sairaanhoitaja asiantuntijana*. Hoitotyön vuosikirja 2011. Helsinki: Fioca Oy, 12-23.